

Model delegirane suradnje kao smjer razvoja politike razvojne suradnje Republike Hrvatske¹

Delegated cooperation as a model for the further enhancement of the development cooperation policy of the Republic of Croatia

Sažetak

Osnovni je cilj ovog rada utvrditi potencijalno učinkovit smjer razvoja politike razvojne suradnje Republike Hrvatske kao države članice Europske unije i države donatora. Radom se predlaže praćenje globalnih i europskih trendova razvoja te politike primjenom modela delegirane razvojne suradnje kojim je moguće ostvarivati vlastite ciljeve i stjecati koristi ne upotrebljavajući isključivo vlastita nacionalna sredstva i resurse, nego podjelom donatorskih aktivnosti, uz ekspertize i resurse svih uključenih donatora te istodobno ostvarivanje učinkovitih rezultata. Imajući u vidu ograničene financijske resurse za provedbu te politike te preuzete obveze primarno spram Europske unije, provedena analiza u radu ukazuje na model delegirane razvojne suradnje kao na moguće strateško opredjeljenje Republike Hrvatske u provedbi predmetne politike u idućem razdoblju. Holistički pristup razvoju te politike, specijalizacija za određena područja djelovanja te integracija s drugim donatorima identificirani su kao predstojeći izazovi za Republiku Hrvatsku, a ujedno i kao preduvjeti primjene modela delegirane razvojne suradnje.

Gljučne riječi: politika razvojne suradnje, model delegirane suradnje, Republika Hrvatska, Europska unija

JEL klasifikacija: F5, F3, F35

Abstract

The main aim of this study is to determine possible strategic guidance for increasing the effectiveness of implementing the development cooperation policy in the Republic of Croatia, bearing in mind its membership of the European Union and the fact that, since 2011, the Republic of Croatia has been officially classified as an international donor. Thus, taking into consideration the limited financial resources available for the implementation of this policy, the analysis in this study proposes a model of delegated cooperation as a possible strategic commitment on the part of the Republic of Croatia in policy implementation in the coming period. The delegated cooperation model should be considered in the context of the Republic of Croatia's meeting its commitments towards the European Union and the global donor community, as well as guidance for alignment with current global donor trends in policy implementation. Furthermore, it should be seen as beneficial in terms of achieving the visibility of the Republic of Croatia as a donor country, its proliferation through comparative advantage, and the withdrawal of European Union funds in order to achieve its own benefits and ultimate fulfilment of global development goals. In order to achieve this, structural changes should be introduced regarding the necessary

¹ Rad je prezentiran na petom Međunarodnom znanstvenom skupu o ekonomskom razvoju i životnom standardu održanom u Banjoj Luci, Bosna i Hercegovina, od 23. do 24. listopada 2015. godine.

Izv. prof. dr. sc. **Vlatka Bilas**
Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
E-mail: bilas.vlatka@gmail.com

Nina Borovac, univ. spec. oec.
Ministarstvo vanjskih i europskih poslova
Republike Hrvatske
E-mail: nina.borovac@mvep.hr

Assoc. prof. **Vlatka Bilas**, PhD
Faculty of Economics and Business,
University of Zagreb
E-mail: bilas.vlatka@gmail.com

Nina Borovac, univ. spec. oec.
Ministry of Foreign and European Affairs,
Republic of Croatia
E-mail: nina.borovac@mvep.hr

Bilas, V., Borovac, N.

Model delegirane suradnje kao smjer razvoja politike razvojne suradnje Republike Hrvatske

political commitments and appropriate institutional and procedural reforms. In this respect, the need to introduce changes in the existing political system of the Republic of Croatia should be considered.

Keywords: development cooperation policy, delegated cooperation model, Republic of Croatia, European Unions

JEL classification: F5, F3, F35

1. Uvod

Razvojna suradnja predstavlja potporu i poticaj razvoju slabije razvijenih država uključujući pružanje odgovora na humanitarne krize i aktivnosti sprečavanja nastanka kriza. Kao takva, globalno gledajući, važna je sastavnica vanjske politike svake države.

Početak razvoja politike razvojne suradnje povezuje se s razdobljem nakon Drugog svjetskog rata, odnosno razdobljem Hladnog rata, kad su vodeće svjetske sile bile usmjerene na iznalaženje rješenja i načina za očuvanje mira, poticanje razvoja uništenih ekonomija i slabije razvijenih država te poboljšanje međunarodne suradnje i odnosa pojedinih država.

Razdoblje institucionalizacije politike razvojne suradnje počinje 1960. godine. Iste je godine formirana Grupa za razvojnu pomoć kao forum za raspravu donatora o pruženoj razvojnoj pomoći slabije razvijenim državama te je dotadašnja Organizacija za europsku suradnju preimenovana u Organizaciju za ekonomsku suradnju i razvoj čime je dana nova „razvojna“ dimenzija dotadašnjoj međunarodnoj suradnji. Paralelno s osnivanjem Grupe za razvojnu pomoć, odnosno Odbora za razvojnu suradnju, na nacionalnim razinama država donatora uočava se izniman porast novoosnovanih razvojnih agencija (primjerice u Kanadi, Sjedinjenim Američkim Državama, Norveškoj, Danskoj, Švedskoj i Japanu), odnosno mjerodavnost za razvojne aktivnosti dodijeljena je pojedinim ministarstvima (primjerice u Francuskoj, Njemačkoj i Švicarskoj).

Sedamdesetih i osamdesetih godina 20. stoljeća, u kontekstu kriza na prijelazu desetljeća, stagflacije koja je zahvatila većinu država članica Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj te jačanja dužničke krize u mnogim slabije razvijenim državama, dolazi do nove paradigme s težištem na razvitku tržišta. Dominantna je postala uloga Međunarodnog monetarnog fonda i Svjetske banke, a fokus razvojne suradnje prelazi sa smanjenja siromaštva na postizanje globalne makroekonomske stabilnosti.

Odbor za razvojnu suradnju sagledao je novi pristup razvojnoj suradnji koji bi anticipirao osnovne ljudske potrebe, poticao razvoj međunarodnog ekonomskog sustava te potrebu učinkovitog pružanja pomoći.

Danas u razvojnoj sferi djeluju organizacija Ujedinjenih naroda, Europska unija, Međunarodni monetarni fond, Svjetska banka, pojedine države, više desetaka razvojnih banaka, razvojnih agencija, tisuće nevladinih organizacija te privatne razvojne zaklade. Najvažniji pokretači i dalje su pojedine države donatori (Sagasti, 2005.).

Nastojanje usmjereno na pospješivanje učinkovitosti pružanja pomoći uvijek je postojalo, međutim tek je početkom 21. stoljeća prepoznato da nije ključna količina pružene pomoći, nego način na koji se ona osmišljava, usmjeruje, koordinira i pruža. Također, nepostizanje željenih rezultata i zacrtanih ciljeva potaknulo je međunarodnu zajednicu na poduzimanje mnogih koraka u cilju unapređenja provedbe politike razvojne suradnje. Unatoč spomenutim nastojanjima postizanja sve većeg stupnja učinkovitosti politike razvojne suradnje na svim razinama, u praksi je još uvijek prisutan visok stupanj podijeljenosti te niska razina koordinacije potrebe za učinkovito savladavanje aktualnih izazova.

Odlukom Odbora za razvojnu suradnju Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj od listopada 2011. godine, koja se odnosi na razdoblje od siječnja 2011. godine, Republika Hrvatska izbrisana je s popisa država primateljica pomoći te je tako ušla u kategoriju skupina država donatora (Organisation for Economic Cooperation and Development, Development Assistance Committee, 2009. – 2010.; Organisation for Economic Cooperation and Development, Development Assistance Committee, 2011.). Također, u srpnju 2013. godine Republika Hrvatska stupila je u punopravno članstvo Europske unije. Sve navedeno podrazumijeva preuzimanje većih obveza u području kreiranja te politike, osigurava-

nja odgovarajućih ljudskih i materijalnih resursa za njezinu provedbu te praćenje globalnih i europskih trendova pospješivanja njezine učinkovitosti.

Slijedom iznesenoga, a imajući u vidu ograničene financijske resurse Republike Hrvatske za provedbu te politike, vrlo je bitno utvrditi potencijalno učinkovit smjer razvoja politike razvojne suradnje Republike Hrvatske kao relativno nove države donatora što je temeljni cilj ovog rada. Radom se naimu upućuje na model delegirane razvojne suradnje, kao provedbenog modaliteta te politike, koji može osigurati višestruke pozitivne dobroti.

Rad se sastoji od pet dijelova. U prvom dijelu analiziraju se aktualni europski trendovi provedbe politike razvojne suradnje. Treći dio rada daje osvrt na aktualno stanje provedbe politike razvojne suradnje u Republici Hrvatskoj te preuzete financijske obveze. U četvrtom dijelu rada razrađuju se preduvjeti, izazovi i koristi od primjene modela delegirane razvojne suradnje u Republici Hrvatskoj. Zadnji dio rada, peti, odnosi se na zaključak.

2. Europski trendovi provedbe politike razvojne suradnje

Europska unija i države članice, koje zajedno pružaju više od polovine ukupne svjetske službene razvojne pomoći, obvezale su se na poštovanje i primjenu osnovnih načela učinkovite službene razvojne pomoći sadržanih u završnim dokumentima međunarodnih foruma na visokoj razini održanih u Rimu (The First High Level Forum on Aid Effectiveness held in Rome, 2003.), Parizu (The Second High Level Forum on Aid Effectiveness held in Paris, 2005.), Accri (The Third High Level Forum on Aid Effectiveness held in Accra, 2008.) i Busanu (The Fourth High Level Forum on Aid Effectiveness held in Busan, 2011.), Europskom konsenzusu o razvoju (Official Journal of the European Union, 2006/C 46/01), Kodeksu komplementarnog djelovanja i podjele donatorskih aktivnosti u sferi politike razvojne suradnje (Council of the European Union, 2007.) i Europskom konsenzusu o humanitarnoj pomoći (Official Journal of the European Union, 2008/C 25/01).

Dodatno, na europskoj razini, dokument „Povećanje utjecaja razvojne politike Europske unije: Plan za promjene“ (Council of the European Union, 2012.a) smatra se referentnim s obzirom na to da su se

Europska unija i države članice njime ponovno obvezale na poduzimanje odgovarajućih mjera za pospješivanje učinkovitosti pružanja službene razvojne pomoći i na postizanje ciljeva sažetih u Milenijskoj deklaraciji (United Nations, 2000.) i na težnju vođenja principom koherentnosti politika za razvoj (Council of the European Union, 2012.b).

Navedene regulative specificiraju nekoliko jasnih ciljeva, posebice one obuhvaćene Pariškom deklaracijom: vlasništvo, prilagođavanje, usklađivanje, upravljanje u cilju postizanja rezultata i uzajamnu odgovornost (The Second High Level Forum on Aid Effectiveness held in Paris, 2005.). Osnovni elementi za postizanje navedenih ciljeva istaknuti su u Accra planu za djelovanje, a uključuju, među ostalim, podjelu i usklađenost donatorskih aktivnosti i upotrebu sustava i kapaciteta države primateljice pomoći (The Third High Level Forum on Aid Effectiveness held in Accra, 2008.).

Završnim dokumentom Četvrtog foruma na visokoj razini o učinkovitoj pomoći, održanog u Busanu, kojim se ističe odgovornost donatora za smanjenje fragmentarnosti prilikom pružanja službene razvojne pomoći te usmjerivanje službene razvojne pomoći u manji broj kanala radi promicanja kvalitete, odnosno postizanja učinkovitosti razvojne suradnje, posebno se promiče i ističe primjena modela delegirane razvojne suradnje na međunarodnoj razini. To je primjenjivo i za Europsku uniju, kao oblik učinkovitog zajedničkog pružanja pomoći. Istim dokumentom međunarodna zajednica obvezala se da će do 2013. godine na razini pojedinih država donatora primjenjivati koordinativne metode za formuliranje i provedbu politike razvojne suradnje, što uključuje podjelu rada, programski orijentiran pristup državama primateljicama pomoći, zajedničko programiranje država donatora i model delegirane razvojne suradnje (The Fourth High Level Forum on Aid Effectiveness held in Busan, 2011.).

Na razini Europske unije referentni okvir za primjenu modela delegirane razvojne suradnje čini i Kodeks komplementarnog djelovanja i podjele donatorskih aktivnosti u sferi politike razvojne suradnje, dokument kojim su definirane obveze Europske unije i država članica za pospješivanje koordinacije aktivnosti i prisutnosti u pojedinih sektorima u državama primateljicama pomoći. To implicira potrebu usmjerivanja razvojnih aktivnosti država

Bilas, V., Borovac, N.

Model delegirane suradnje kao smjer razvoja politike razvojne suradnje Republike Hrvatske

Bilas, V., Borovac, N.

Model delegirane suradnje kao smjer razvoja politike razvojne suradnje Republike Hrvatske

donatora na manji broj sektora kroz koje se mogu profilirati promičući istodobno vlastite komparativne prednosti i koordinativni pristup donatorske zajednice. Kao jedan od mogućih načina usmjerivanja službene razvojne pomoći u manji broj sektora spomenuti dokument upućuje upravo na primjenu modela delegirane razvojne suradnje (European Commission, 2007.) kao oblika zajedničkog pružanja službene razvojne pomoći. Pritom se ponajprije definira model delegirane razvojne suradnje između pojedinih država donatora, no otvorena je i mogućnost delegirane razvojne suradnje pojedinih država donatora s Europskom komisijom.

Fragmentarnost politike razvojne suradnje dovela je do disperzije, udvostručivanja i kontradiktornosti, smanjujući mogući pozitivan učinak, te do akumuliranja nepotrebnih administrativnih troškova i prepreka primarno na strani država primateljica pomoći te je cilj Europske unije razvijati koordinirani pristup donatorske zajednice i država primateljica pomoći razvojem modela podjele rada i aktivnosti, komplementarnosti i harmonizacije, na što upućuje i Akcijski plan Europske komisije za znatniju, bolju i bržu pomoć (European Commission, 2008.). Također, nužan je porast razine razmjene informacija i među pojedinim državama članicama Europske unije i s ostalim donatorima i multilateralnim agencijama (European Commission, 2006.).

Uvođenjem zajedničkog pružanja službene razvojne pomoći, uključujući reguliranje primjene modela delegirane razvojne suradnje, želi se dakle postići smanjenje fragmentarnosti službene razvojne pomoći Europske unije, proliferacija Europske unije i država članica u pojedinim područjima i smanjenje transakcijskih troškova kao rezultat ekonomije obujma. U nastavku slijedi detaljnije obrazloženje modela delegirane razvojne suradnje.

U cilju postizanja veće učinkovitosti politike razvojne suradnje Europske unije, Europska komisija uz otvaranje mogućnosti za primjenu modela delegirane razvojne suradnje potiče osmišljavanje većih programa/projekata usklađenih s razvojnim strategijama država primateljica pomoći koji će se financirati zajedničkim djelovanjem Europske unije i država članica. Nadalje, potiče usklađeno djelovanje država donatora, zajedničko programiranje i financiranje prepuštajući državama primateljicama pomoći vodeću ulogu. Zajedničko djelovanje država

donatora, uključujući i primjenu modela delegirane razvojne suradnje, podrazumijeva prilagodbu donatorske zajednice potrebama države primateljice pomoći, suradnju donatora s državom primateljicom pomoći u pogledu definiranja ciljeva i očekivanih rezultata djelovanja, zajedničko kreiranje programa pomoći te načina njegove primjene razgraničujući uloge sudionika, zajednički nadzor, reviziju i evaluaciju te izvođenje zaključaka u pogledu naučenih lekcija.

Udruživanje donatora u razvojnim aktivnostima primjenom modela delegirane razvojne suradnje podrazumijeva uzajamno povjerenje, srodno usmjerenje razvojnih aktivnosti, dogovor oko prioriteta i ciljeva koji se njima žele postići, akumuliranje sredstava za potrebe provedbe multidonatorskih akcija te pružanje potpore globalnim razvojnim inicijativama, planovima i ciljevima. To je potrebno imati u vidu već u trenutku identifikiranja i osmišljavanja programskog/projektnog ciklusa kako bi se ispunili relevantni kriteriji: pružanje učinkovitije službene razvojne pomoći maksimalnim iskorištenjem postojećih kapaciteta i sustava svih uključenih donatora, primjena dobre donatorske prakse unutar i izvan Europske unije čiji je rezultat bolji omjer koristi i utjecaja u odnosu na troškove, promoviranje donatorske uloge Europske unije i uključenih država članica, promoviranje i uvažavanje načela vlasništva i vodstva države primateljice pomoći te njezine odgovornosti spram svojih državljana, poticanje primjene zajedničkog nadzora, evaluacije i računovodstvenih procedura kako bi se smanjio broj pojedinačnih donatorskih izvješća te onemogućila primjena različitih metoda financijskih kontrola koje pojedine države članice primjenjuju prilikom individualnog donatorskog angažmana.

Kad je riječ o financiranju provedbe politike razvojne suradnje u europskim okvirima, aktivnosti Europske unije za primjenu modela delegirane razvojne suradnje mogu se financirati iz dvaju osnovnih izvora: (1) iz dijela općeg proračuna Europske unije namijenjenog za politiku razvojne suradnje i (2) iz izvanproračunskog Europskog razvojnog fonda, na način da se prikupljena sredstva akumuliraju, pri čemu pravo na provedbu programa/projekta može biti delegirano jednom od uključenih aktera.

Upravljački modaliteti modela delegirane razvojne suradnje dijele se na: (1) izravne, kada su ovlasti za

upravljanje sredstvima i programom/projektom dodijeljene Europskoj komisiji, te (2) neizravne, kada su te ovlasti dodijeljene pojedinoj državi donatoru. Navedeni neizravni model predstavlja model delegirane razvojne suradnje koji se ovim radom razmatra kao moguće rješenje za daljnji razvoj provedbe politike razvojne suradnje Republike Hrvatske, a što podrazumijeva postojanje ovlaštene agencije za primjenu modela delegirane razvojne suradnje (dalje u tekstu: provedbeni akter).

Prema člancima 58 (1) (c) (v) i (vi) Financijske regulative proračuna Europske unije (Official Journal of the European Union, 2012.a), u državi članici ovlaštena agencija za primjenu modela delegirane razvojne suradnje, odnosno provedbeni akter, može biti javno ili privatno tijelo s javnom misijom/ovlastima, a koje može dati potrebna jamstva, posebice u pogledu zaštite financijskih interesa Europske unije (Official Journal of the European Union, 2012.b). Najčešće je riječ o ministarstvima gdje pravnu sigurnost daje sama država ili je to samostalna agencija uspostavljena javnim pravom (državnim aktom, zakonom ili odlukom) ili privatnim pravom (u pravnom obliku dostupnom svima, a u funkciji je provedbe državne razvojne politike te pod kontrolom države).

Preduvjeti koje moraju ispuniti potencijalni provedbeni akteri država članica Europske unije jesu: djelovanje na najvišoj državnoj razini (nacionalnoj ili federalnoj), specijalizacija za područje razvojne suradnje s partnerskim državama razvojne politike i politike susjedstva Europske unije te mogućnost načelnog prikupljanja potrebnih financijskih resursa unutar države u kojoj je osnovana, od strane drugih donatora ili Europske unije. Također, jedan je od preduvjeta primjena aktivnosti suradnje ne angažirajući podizvođače programa i projekta u njihovoj cijelosti, nego samo djelomično.

Provedbeni akter delegirane razvojne suradnje dakle može biti: država članica ili ovlašteno tijelo države članice, provedbena razvojna agencija iz države članice (iznimno može biti i provedbena razvojna agencija treće države donatora), međunarodna organizacija, specijalizirana provedbena agencija Europske unije (tradicionalna/regulatorna, a ne izvršna agencija).

Osnovni su preduvjeti i kriteriji primjene modela neizravne delegirane razvojne suradnje primarno da

identificirani program/projekt u državi primateljici pomoći zahtijeva financiranje te da se minimalno dva donatora, uključujući Europsku komisiju, imajući u vidu vlastite strategije i ciljeve programiranja, usuglase u financiranju prepuštajući jednoj državi donatoru vodeću ulogu, promičući princip vlasništva i preuzimanja vodstva države primateljice pomoći. Također, preduvjet je primjene tog modela da je država primateljica pomoći suglasna s načinom upravljanja i financiranja programa/projekta i da je jedan od donatora spreman preuzeti odgovornost i inicijativu vođe, za što treba imati uspostavljenu i prepoznatu učinkovitu institucionalnu upravljačku strukturu za potrebe provedbe programa/projekta. Iz planiranih investicija odnosno djelovanja donatora kojem su dodijeljena upravljačka prava u bližoj budućnosti mora biti jasno vidljiva namjera daljnjih doprinosa u odnosnom sektoru. Dodatno, nužno je ostvarenje vidljivosti Europske unije i drugih uključenih donatora, učinkovitost pružanja službene razvojne pomoći, smanjenje transakcijskih troškova za sve uključene strane, ostvarenje većih isplativijih programa/projekata s mjerljivim utjecajem na državu primateljicu pomoći te provedba okrupnjenih programa/projekata u pravilu vrijednosti veće od tri milijuna eura, uz operativno sufinanciranje od donatora s upravljačkim pravima (European Commission, 2015.a).

Svako tijelo, potencijalni provedbeni akter, mora proći postupak procjene Europske komisije prilikom koje se svaki nedostatak u financijskom upravljanju mora odgovarajuće adresirati, bilo u vidu preporuka u okviru provedene procjene ili odgovarajućim korektivnim odredbama u Sporazumu o delegiranoj suradnji. Procjena uključuje prikupljanje relevantnih činjenica o provedbenom akteru te procjenu u sljedećim područjima poslovanja: sustavu unutarnje kontrole – primjerima najbolje prakse i standardima Europske komisije, računovodstvenom sustavu – međunarodnim računovodstvenim standardima, vanjskoj reviziji – međunarodnim revizorskim standardima, nabavi i pravilima za dodjelu ugovora i darovnica – pravilima nabave i dodjele darovnica sukladno financijskoj regulativi, primjenjivim za vanjsko djelovanje Europske unije.

Rezultat je tako provedene analize mišljenje o razini usklađenosti pravila, procedura i sustava provedbenog aktera koji je predmet procjene s onima

Bilas, V., Borovac, N.

Model delegirane suradnje kao smjer razvoja politike razvojne suradnje Republike Hrvatske

Bilas, V., Borovac, N.

Model delegirane suradnje kao smjer razvoja politike razvojne suradnje Republike Hrvatske

Europske komisije prema navedenim mjerilima. Pozitivan ishod jest ako mišljenje upućuje na to da je razina postojećih pravila, procedura i sustava ekvivalentna onima Europske komisije i u navedenom slučaju provedbeni akter ima ovlaštenje primjenjivati vlastita pravila, procedure i sustave. Negativno mišljenje uključuje i velik broj preporuka za smanjenje utvrđenih odstupanja, a znatni nedostaci mogu rezultirati nemogućnošću preuzimanja ovlasti za provedbu modela delegirane razvojne suradnje. Manji nedostaci mogu biti predmetom kasnije revizije ili njihovo otklanjanje može biti predmetom odgovarajućih odredbi Sporazuma o delegiranoj suradnji.

Provedbeni akter koji je uspješno završio s postupkom procjene pojedina ovlaštenja može delegirati podizvođačima, posebice ako je to u cilju pospješivanja načela učinkovitosti razvojne suradnje što je definirano Zajedničkom provedbenom uredbom (Official Journal of the European Union, 2014.) te Financijskom regulativom 11. Europskog razvojnog fonda (Official Journal of the European Union, 2015.). Moguća je samo jedna razina podugovaranja pod uvjetima koji su ekvivalentni onima pod kojima Europska komisija dodjeljuje ovlaštenja provedbenim akterima kako bi se osigurala primjena pravila, procedura i sustava usklađenih s relevantnim standardima.

Dodijeljene ovlasti uključuju provedbu odgovarajućih postupaka nabave ili odgovarajućih postupaka dodjele bespovratnih sredstava uključujući i objavu poziva za dostavu ponuda i prijedloga, donošenje odluka o odabiru (projekata, programa, provedbenih partnera u drugom stupnju i slično) kao i odluka o odbijanju pojedinih prijavitelja za dodjelu sredstava odnosno ugovora te samo potpisivanje ugovora o nabavi i dodijeli odnosno isplati sredstava na osnovi sklopljenih ugovora. Zasižno uključuju i upravljanje ugovorom i njegovom provedbom (primjenu kontrolnih mehanizama izvršenja ugovora, (ne)odobravanje dostavljenih rezultata ili zahtijevanje njihove modifikacije/dorade, izvršavanje isplata, kontrolu nad namjenskim trošenjem sredstava sukladno ugovornim odredbama). Osnovna poveznica dodijeljenim ovlastima jest da su zadaci povezani s izvršenjem proračuna. Političko usmjerenje nikad nije predmetom dodijeljenih ovlasti. Stoga, u praksi, financijska odluka i godišnji akcijski

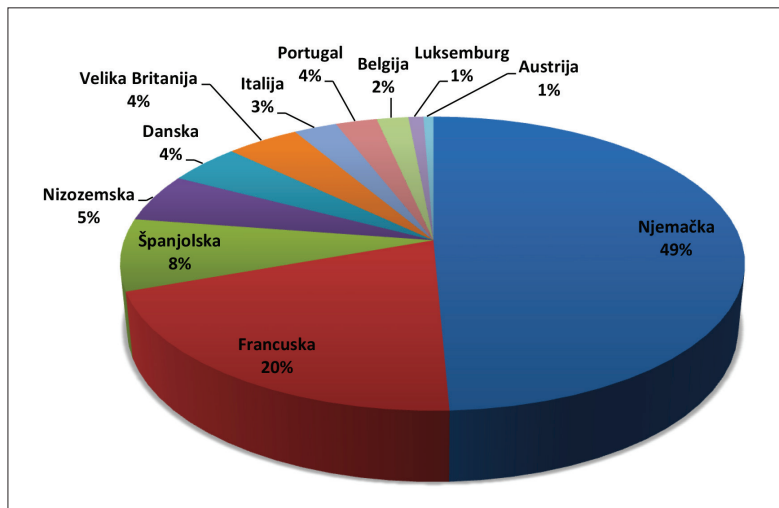
plan Europske unije trebaju sadržavati dovoljno detalja o ovlaštenim provedbenim akterima delegirane razvojne suradnje, o delegiranim ovlastima, o ciljevima aktivnosti koje se planiraju financirati te njihovim financijskim okvirima kako bi se sa sigurnošću moglo utvrditi da je predmet delegirane razvojne suradnje usklađen s političkim prioritetima Europske unije.

Stupanj dodjele ovlasti od strane Europske komisije provedbenom akteru u državi članici Europske unije izravno utječe na prirodu posla na koji će biti usmjerene aktivnosti Europske komisije. Što je veći stupanj delegiranja ovlasti od strane Europske komisije, to se njezine aktivnosti više usmjeruju na procjenu kapaciteta tijela za provedbu delegiranih aktivnosti prije same dodjele upravljačkih ovlasti i na kasniju kontrolu postignutoga, a tijekom primjene modela delegirane razvojne suradnje moguća je promjena stupnja dodjele ovlaštenja.

Preliminarna analiza Europske komisije u pogledu sklopljenih sporazuma o delegiranoj razvojnoj suradnji s državama članicama Europske unije u razdoblju 2008. – 2014. godine (European Commission, 2015.b) upućuje na to da je Europska komisija u navedenom razdoblju sklopila sveukupno 161 ugovor o delegiranoj razvojnoj suradnji s relevantnim institucijama u državama članicama Europske unije u ukupnoj vrijednosti od 1169,9 milijardi eura. Navedena analiza također upućuje na znatan porast broja sklopljenih ugovora o delegiranoj suradnji sa šest sklopljenih ugovora o delegiranoj razvojnoj suradnji u 2008. na njih 46 u 2014. godini, što odgovarajuće adresira opisane trendove razvoja te politike na europskoj razini. Najveću su korist od toga ostvarile Njemačka, Francuska, Španjolska, Nizozemska, Danska, Velika Britanija, Italija, Portugal, Belgija, Luksemburg i Austrija (slika 1), koje su primjenom predmetnog modela ostvarile znatniju razinu pružene službene razvojne pomoći, kvantitativno i kvalitativno.

Navedeni pristup implicira koordinirani pristup donatorske zajednice u smislu ekspertize i financija te usuglašavanje razvojnih ciljeva međusobno i s državama primateljicama pomoći. Rezultat je toga učinkovit i održivi pristup provedbi politike razvojne suradnje te dugoročna tendencija ostvarivanja globalnih ciljeva održivog razvoja (United Nations, 2000.; United Nations, 2015.).

Slika 1. Udio pojedinih država članica Europske unije u ukupnoj vrijednosti sklopljenih sporazuma o delegiranoj suradnji 2008. – 2014.

Izvor: European Commission (2015.b).

3. Financijske obveze Republike Hrvatske spram Europske unije

S obzirom na brojčane ciljeve izdvajanja za službenu razvojnu pomoć na koje su se obvezale države članice Europske unije, bitno je napomenuti da je zaključcima Vijeća Europske unije od 24. svibnja 2005. godine usvojena razina izdvajanja za službenu razvojnu pomoć svake od država koje su pristupile Europskoj uniji nakon 2002. godine 0,17 % BND-a do 2010. godine, a države članice koje su 2005. godine već postigle tu razinu obvezne su je održati. Također, za države koje su postale punopravnim članicama Europske unije nakon 2002. utvrđena je obveza od 0,33 % BND-a izdvajanja za službenu razvojnu pomoć do 2015. godine (Council of the European Union, 2005.). Navedeni cilj izdvajanja od 0,33 % BND-a za službenu razvojnu pomoć do 2015. godine odnosi se i na Republiku Hrvatsku. Sve tadašnje države članice obvezale su se i na nastojanje postizanja prethodno objašnjenog globalnog cilja od 0,7 % BND-a za službenu razvojnu pomoć do 2015. godine, a one koji su taj cilj postigle obvezale su se na nastojanje održavanja postignute razine (European Commission, 2005.). Postotak od

0,7 % BND-a za službenu razvojnu pomoć potvrđen je i u Planu za održivi razvoj do 2030. godine (United Nations, 2015.).

Osnovni su izvori financiranja provedbe politike razvojne suradnje Republike Hrvatske proračunski. Međutim, valja istaknuti da se osim redovitih proračunskih sredstava namijenjenih za razvojnu suradnju službena humanitarna pomoć koju pruža Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske od 2012. godine financira iz dijela prihoda od igara na sreću. Protekom vremena Republika Hrvatska osigurava sve veća financijska sredstva za provedbu te politike. To može potvrditi kontinuirani rast proračunskih sredstava na aktivnosti Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske namijenjenoj za razvojnu suradnju (5 milijun kuna u 2008. godini na oko 10 milijuna kuna u 2015.). U prilog tome ide i osiguravanje dodatnih prethodno spomenutih alternativnih izvora financiranja humanitarne pomoći Republike Hrvatske (oko četiri milijuna kuna godišnje), za razliku od razdoblja prije 2012. godine kada se humanitarna pomoć Republike Hrvatske inozemstvu financirala isključivo iz državnih novčanih i robnih rezervi.

Bilas, V., Borovac, N.

Model delegirane suradnje kao smjer razvoja politike razvojne suradnje Republike Hrvatske

Bilas, V., Borovac, N.

Model delegirane suradnje kao smjer razvoja politike razvojne suradnje Republike Hrvatske

Kako bi se utvrdili trendovi razvoja provedbe predmetne politike u Republici Hrvatskoj, u nastavku slijedi analiza izdvajanja za službenu razvojnu pomoć Republike Hrvatske od 2009. godine, od kada postoje službene evidencije (tablica 1).

Iz prethodnog prikaza razvidan je porast izdvajanja za službenu razvojnu pomoć s 0,04 % BND-a u 2009. godini na 0,11 % BND-a u 2014. godini.

Nadalje, analizom vrsta usmjerivanja službene razvojne pomoći prije i nakon pristupanja u članstvo Europske unije utvrđuje se da se s članstvom Republike Hrvatske u Europskoj uniji znatno povećava udio multilateralne pomoći u odnosu na bilateralnu od omjera 92,7 % bilateralne i 7,3 % multilateralne u 2009. godini do 32 % bilateralne i 68 % multilateralne u 2014. godini (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske, 2009. – 2012.; Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske, 2015.). To je rezultat obveze uplaćivanja u proračun Europske unije, u dio za razvojnu suradnju s državama i teritorijima koji se nalaze na popisu zemalja primateljica službene razvojne pomoći Odbora za razvojnu suradnju Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (Development Assistance Committee/Organisation for Economic Cooperation and Development, 2013.) u iznosu od oko 22 milijuna eura godišnje. Očekuje se daljnji porast multilateralnog izdvajanja za službenu razvojnu pomoć s početkom uplata Republike Hrvatske u izvanproračunski Europski razvojni fond, također povezan s razvojnom suradnjom Europske unije i država članica, ali isključivo s afričkim, karipskim i

pacifičkim državama sa spomenutog popisa, u iznosu od oko 11,6 milijuna eura godišnje. Očekuje se da će Republika Hrvatska u navedeni fond početi uplaćivati u 2017. godini.

U odnosu na stupanj fragmentarnosti provedbe politike razvojne suradnje Republike Hrvatske, analizom provedenih projekata po pojedinim godinama u razdoblju od 2009. godine do danas uočava se da se provodi velik broj malih, međusobno nepovezanih i neodrživih projekata, no vidljiv je trend porasta stupnja specijalizacije i usmjerivanja, što pridonosi pospješivanju učinkovitosti pri planiranju i provedbi te politike.

Imajući primarno u vidu predviđene financijske obveze Republike Hrvatske koje se odnose na službenu razvojnu pomoć spram Europske unije pretežno multilateralnog karaktera, čime se sve više umanjuje vidljivost pojedinih donatora, jasno je da se sve više aktualiziraju rasprave o načinu i mogućnostima upotrebe dijela tih sredstava na korist Republici Hrvatskoj. U tom kontekstu ovim se radom kao potencijalno rješenje predlaže savladavanje izazova i ispunjenje preduvjeta za uvođenje modela delegirane razvojne suradnje Republike Hrvatske.

4. Primjena modela delegirane razvojne suradnje u Republici Hrvatskoj

Analizom dosadašnje provedbe politike razvojne suradnje Republike Hrvatske mogu se uočiti pozitivni pomaci u unapređenju učinkovitosti provedbe politike razvojne suradnje Republike Hrvatske u

Tablica 1. Izdvajanja za službenu razvojnu pomoć Republike Hrvatske od 2009. godine

Godina	Ukupna službena razvojna pomoć (HRK)	Bilateralna i humanitarna pomoć	Multilateralna pomoć	Udio službene razvojne pomoći u BND-u RH-a	Broj država primateljica pomoći	Ukupni broj projekata
2009.	128.416.984,99	92,7 %	7,3 %	0,04 %	30	572
2010.	119.152.983,02	96,6 %	3,4 %	0,04 %	40	791
	473.641.287,02*			0,15 %*		
2011.	108.616.163,37	59,83 %	40,17 %	0,03 %	19	573
2012.	124.940.075,99	63,10 %	36,90 %	0,03 %	19	156
2013.**	250.061.829,18	38 %	62 %	0,10 %	19	127
2014.**	366.002.764,51	32 %	68 %	0,11 %	19	153

Izvor: Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske (2009. – 2012.); Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske (2015.).

* Podatak o stvarnoj ukupnoj službenoj razvojnoj pomoći Republike Hrvatske u 2010. godini koji je iznimno te godine uključivao donacije Vlade Republike Hrvatske u obliku prijevoda pravne stečevine državama u regiji.

** Podaci prikazani u tabličnom prikazu za 2013. i 2014. godinu predstavljaju procjene te ne čine sastavni dio objavljenih službenih dokumenata.

proteklom razdoblju te je zamjetna daljnja uzlazna putanja. Proračun za provedbu politike razvojne suradnje ima tendenciju rasta. Izgrađuju se i institucionalni kapaciteti za provedbu te politike te se radi na umrežavanju i jačanju kapaciteta i djelovanja nevladina sektora u njezinoj provedbi. Teži se izradi programa dugoročne suradnje s prioritarnim državama primateljicama pomoći, odnosno programskom, dugoročnom i održivom konceptu naspram do sada pretežito primjenjivanom projektnom pristupu. Sve se više pozornosti posvećuje umrežavanju razvojne suradnje i gospodarske diplomacije, odnosno aktivnijem uključivanju privatnog sektora u to područje, čime bi se za hrvatske tvrtke otvorile mogućnosti djelovanja na tržištima trećih država, a time bi se posredno osim ekonomske koristi za Republiku Hrvatsku, jačanjem partnerskih odnosa s državama primateljicama pomoći, ostvarivale i političke koristi.

Međutim, imajući u vidu relativno male mogućnosti Republike Hrvatske u pogledu financijskih izdvajanja za provedbu te politike, a na osnovi prikazanih podataka o financijskim izdvajanjima Republike Hrvatske za provedbu europske politike razvojne suradnje, zaključuje se da su potrebni alternativni načini unapređenja provedbe te politike. Neminovno je usmjeriti se na iznalaženje rješenja za potencijalnu mogućnost proliferacije Republike Hrvatske u međunarodnoj donatorskoj zajednici, primarno na razini Europske unije, te na postizanje vidljivosti izdvajanjem uz svoje komparativne prednosti, a upotrebom europskih sredstava.

Kao moguće rješenje za potencijalno ostvarivanje koristi za Republiku Hrvatsku djelovanjem u politici razvojne suradnje Europske unije nalaze se primjena modela delegirane razvojne suradnje, čime je moguće barem djelomice ostvarivati vlastite ciljeve, stjecati koristi ne upotrebljavajući isključivo vlastita nacionalna sredstva i resurse, nego podjelom donatorskih aktivnosti, iskorištavajući resurse svih uključenih strana. Istodobno opredjeljenje za primjenu modela delegirane razvojne suradnje značilo bi opredjeljenje za fokusiranje na manji broj teritorijalnih i tematskih prioriteta te za koordinaciju država donatora i posljedično unapređenje učinkovitosti, odnosno adresiranje specijalizacije i integracije kao globalnih izazova međunarodne suradnje danas.

To podrazumijeva savladavanje mnogobrojnih izazova na nacionalnoj razini poput provedbe odgovarajućih izmjena, primarno u dosadašnjoj politici i praksi pružanja službene razvojne pomoći Republike Hrvatske inozemstvu. U provedbenom pogledu prijeko je potrebno akreditiranje za te aktivnosti pri Europskoj uniji, što može predstavljati put za mobiliziranje sredstava iz drugih izvora, osim proračunskih, primjerice razvojnih banaka, drugih međunarodnih organizacija i privatnog sektora, te evoluirati u inovativni mehanizam financiranja provedbe te politike, čime bi se mogle ostvariti višestruke dobiti i za Republiku Hrvatsku kao državu članicu i donatora i za države partnere te ispuniti preuzete obveze na međunarodnoj razini.

Prije ostvarivanja koristi primjenom predloženog modaliteta u Republici Hrvatskoj prije svega potrebno je donijeti odluku o osamostaljivanju i jačanju sadašnje provedbene jedinice te politike u okviru postojeće strukture ili kao zasebne institucije. Drugo, prijeko je potrebno omogućiti zadovoljenje preduvjeta za potencijalnu akreditaciju za primjenu modela delegirane suradnje pri Europskoj uniji i u konačnici uspješno se akreditirati te primjenjivati predloženi model.

U tom smislu trenutačno je u tijeku konzultativni proces s Europskom komisijom u cilju ocjene analize trenutačnog stanja provedbe politike razvojne suradnje Republike Hrvatske čiji će rezultat biti preporuke za daljnji razvoj i modaliteti provedbe politike razvojne suradnje Republike Hrvatske kao članice Europske unije. Dodatno, slijedi institucionalna procjena stanja Odbora za razvojnu suradnju Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj u cilju dobivanja preporuka krovne globalne institucije politike razvojne suradnje za daljnje usmjerenje Republike Hrvatske u predmetnom kontekstu.

Očekuje se da će preporuke objiju strana, Europske komisije i Odbora za razvojnu suradnju Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj, biti usmjerene i na izazove koje bi Republika Hrvatska u idućem razdoblju trebala savladati u cilju postizanja učinkovitosti u odnosnom području. Zsigurno, savladavanje određenih izazova uključivat će područja kao što su: potrebno političko opredjeljenje, izrađivanje i usvajanje relevantnih propisa i provedbenih akata, centralizirano upravljanje provedbom te politike, osiguranje dostatnih financijskih sredstava, osna-

Bilas, V., Borovac, N.

Model delegirane suradnje kao smjer razvoja politike razvojne suradnje Republike Hrvatske

Bilas, V., Borovac, N.

Model delegirane suradnje kao smjer razvoja politike razvojne suradnje Republike Hrvatske

Življenje administrativnih kapaciteta, djelovanje u skladu s relevantnim procedurama, provedba politike razvojne suradnje na maksimalno transparentan i učinkovit način, usmjerenje na manji broj programskih država i sektora, financijsko okrupnjavanje pojedinih programa/projekata, aktivan angažman u pogledu podizanja svijesti javnosti o prednostima učinkovite provedbe te politike, osnaživanje hrvatskih provedbenih partnera u nevladinu sektoru, uključivanje hrvatskoga privatnog sektora, znanstvenika i drugih potencijalno relevantnih aktera u provedbu politike razvojne suradnje, razvoj korporativno razvojnih partnerstava i promicanje interesa hrvatskih gospodarstvenika te poticanje umrežavanja provedbenih partnera u Republici Hrvatskoj i njihova uključivanja u aktivnosti povezane s predmetnom politikom na europskoj razini.

Sve navedeno može se smatrati kvalitetnim, argumentiranim temeljem i uvodom u područje potencijalne akreditacije sadašnje provedbene jedinice politike razvojne suradnje u Republici Hrvatskoj pri Europskoj uniji za primjenu modela delegirane razvojne suradnje.

Imajući u vidu sve prethodno izneseno, uspješno akreditiranje značilo bi znatan iskorak u načinu osmišljavanja provedbe politike razvojne suradnje Republike Hrvatske. Točnije, značilo bi usmjerenje Republike Hrvatske na strateško promišljanje i dugoročno planiranje imajući u vidu: podjelu aktivnosti relevantnih prisutnih donatora, poticanje razmjene informacija i suradnje donatorske zajednice, poticanje mogućih partnerstava unutar Republike Hrvatske te onih iz primjerice „EU 13“ ili suradnje s nekim važnijim državama donatorima s kojima je moguće pronaći zajednički interes. Također, uspješno akreditiranje istodobno bi podrazumijevalo da je Republika Hrvatska uspješnu provedbu te politike ocijenila važnom sastavnicom svoje vanjske politike prepoznajući moguće koristi od nje (Borovac, 2015.).

U pogledu uspostave učinkovitije provedbene jedinice predmetne politike u Republici Hrvatskoj, moguće je odgovarajuće slijediti primjer Republike Austrije, kao manje države članice Europske unije, za čiju je provedbu politike razvojne suradnje osnovana agencija koja usko surađuje s austrijskim ministarstvom mjerodavnim za vanjske poslove, a koja je između ostalog akreditirana za primjenu

predmetnog modela te se Austrija smatra kredibilnim i učinkovitim donatorom. Srž Austrijske razvojne agencije čini odjel za međunarodne programe i projekte unutar kojeg postoje četiri zasebne jedinice zadužene za praćenje: teritorijalnih prioriteta, tematskih prioriteta i kvalitete, suradnje s civilnim društvom i suradnje s privatnim sektorom. Osim toga, postoje i jedinice zadužene za: (a) opća administrativna pitanja, (b) pravna pitanja, (c) financijska pitanja, računovodstvo i kontrolu, (d) evaluaciju i statistiku, (e) komunikaciju s javnošću te edukaciju javnosti, odnosno za provedbu komunikacijske strategije austrijske razvojne politike te (f) međusektorska pitanja. Posljednje navedene jedinice (a – f) već postoje u sadašnjem Ministarstvu vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske te bi se u smislu ušteda mogle odgovarajuće uključiti u aktivnosti postojeće provedbene jedinice te politike u Republici Hrvatskoj. Struktura postojeće provedbene jedinice mogla bi biti unaprijeđena podjelom prema iznesenom primjeru na više jedinica koje će odgovarajuće pratiti hrvatske strateške smjernice razvoja provedbe te politike.

5. Zaključak

Republika Hrvatska, donedavno primateljica službene razvojne pomoći, a danas država donator, preuzela je znatne obveze u području kreiranja i provedbe politike razvojne suradnje. Imajući u vidu da Europska unija s državama članicama pruža više od polovine ukupne svjetske službene razvojne pomoći te postojeće analize od sada postignutih rezultata, trend razvoja te politike na globalnoj, a i na europskoj razini, upućuje na nužnost pospješivanja učinkovitosti i postizanja boljih rezultata. Rezultati analize dosadašnje provedbe politike razvojne suradnje Republike Hrvatske upućuju na činjenicu da su tijekom proteklog razdoblja učinjeni pozitivni pomaci u unapređenju učinkovitosti provedbe politike razvojne suradnje Republike Hrvatske te je zamjetna daljnja uzlazna putanja. Imajući u vidu relativno male mogućnosti Republike Hrvatske u pogledu financijskih izdvajanja za provedbu politike razvojne suradnje, a na osnovi izvršene analize financijskih izdvajanja Republike Hrvatske za provedbu europske politike razvojne suradnje, zaključuje se da je nužno iznalaženje načina unapređenja provedbe te politike. Rad je stoga usmjeren na potencijalnu mogućnost proliferacije Republike

Hrvatske u međunarodnoj donatorskoj zajednici, primarno na razini Europske unije, te na postizanje vidljivosti Republike Hrvatske izdvajanjem kroz svoje komparativne prednosti, a upotrebom europskih sredstava. Potencijalni je način ostvarivanja koristi za Republiku Hrvatsku uz djelovanje u politici razvojne suradnje Europske unije primjena modela delegirane razvojne suradnje, čime je moguće ostvarivati vlastite ciljeve, stjecati koristi ne upotrebljavajući isključivo vlastita nacionalna sredstva i resurse nego podjelom donatorskih aktivnosti, iskorištavajući resurse svih uključenih strana. To podrazumijeva savladavanje mnogobrojnih izazova na nacionalnoj razini, poput provedbe odgovarajućih izmjena, primarno u dosadašnjoj politici i praksi pružanja službene razvojne pomoći Republike

Hrvatske inozemstvu, a u provedbenom pogledu nužno je akreditiranje za te aktivnosti pri Europskoj uniji. Akreditacija potencijalno može predstavljati put za mobiliziranje sredstava iz drugih izvora, osim proračunskih, primjerice razvojnih banaka, drugih međunarodnih organizacija i privatnog sektora te evoluirati u inovativan mehanizam financiranja provedbe politike razvojne suradnje Republike Hrvatske, čime bi se mogle ostvariti višestruke dobiti i za Republiku Hrvatsku kao državu članicu i donatora i za države partnere. Predmetni provedbeni model valjalo bi sagledati kao otvorenu mogućnost Republike Hrvatske za povećanje učinkovitosti provedbe politike razvojne suradnje.

Bilas, V., Borovac, N.

Model delegirane suradnje kao smjer razvoja politike razvojne suradnje Republike Hrvatske

Literatura

Borovac, N. (2015) Politika razvojne suradnje Republike Hrvatske u kontekstu pristupanja Europskoj uniji. Specijalistički poslijediplomski rad. Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Council of the European Union (2005) Millennium Development Goals: EU Contribution to the Review of the MDGs at the UN 2005 High Level Event - Conclusions of the Council and the Representatives of the Governments of the Member States Meeting within the Council. Dostupno na: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?!=EN&f=ST%209266%202005%20INIT> [12. 7. 2015.].

Council of the European Union (2007) Council Conclusions: EU Code of Conduct on Division of labour in Development Policy. Dostupno na: http://www.dev-practitioners.eu/fileadmin/Redaktion/Documents/Reference_Documents/EU_Code_of_Conduct.pdf [13. 7. 2015.].

Council of the European Union (2012a) Council Conclusions: Increasing the impact of EU Development Policy: an Agenda for Change. Dostupno na: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/130243.pdf [13. 7. 2015.].

Council of the European Union (2012b) Council Conclusions on Policy Coherence for Development. Dostupno na: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/130225.pdf [13. 8. 2015.].

Development Assistance Committee/Organisation for Economic Cooperation and Development (2013) DAC List of ODA Recipients Effective for reporting on 2012 and 2013 flows. Dostupno na: <http://www.oecd.org/dac/stats/documentupload/DAC%20List%20used%20for%202012%20and%202013%20flows.pdf> [13. 9. 2015.].

European Commission (2005) Communication from the Commission to the Council and the European Parliament - Accelerating progress towards attaining the Millennium Development Goals - Financing for Development and Aid Effectiveness. Dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0133:REV1:EN:PDF> [13. 9. 2015.].

European Commission (2006) Increasing the impact of EU aid: A common framework for drafting country

Bilas, V., Borovac, N.

Model delegirane suradnje kao smjer razvoja politike razvojne suradnje Republike Hrvatske

strategy papers and joint multiannual programming. Dostupno na: http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!DocNumber&lg=en&type_doc=COMfinal&an_doc=2006&nu_doc=88 [3. 9. 2015.].

European Commission (2007) Communication from the Commission to the Council and the European parliament EU Code of Conduct on Division of labour in Development Policy. Dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0072:FIN:EN:PDF> [3. 9. 2015.].

European Commission (2008) Action Plan for More, Better and Faster Aid. Dostupno na: http://eurlex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!DocNumber&lg=en&type_doc=COMfinal&an_doc=2006&nu_doc=87 [3. 8. 2015.].

European Commission (2015a) Devco Companion. Dostupno na: <http://ec.europa.eu/europeaid/companion/annexes.do?chapterTitleCode=C> [6. 9. 2015.].

European Commission (2015b) Information by the European Commission (DEVCO A2) to CODEV.

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske (2009 – 2012) Izvješća o službenoj razvojnoj pomoći Republike Hrvatske inozemstvu za razdoblje 2009. – 2012. godine.

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske (2015) Preliminarno Izvješće o službenoj razvojnoj pomoći Republike Hrvatske inozemstvu za 2013. i 2014. godinu.

Official Journal of the European Union (2006) Joint Statement by the Council and the representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council, the European Parliament and the Commission on European Union Development Policy: 'The European Consensus' (2006/C 46/01) The European Consensus on Development. Dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:046:0001:0019:EN:PDF> [13. 9. 2015.].

Official Journal of the European Union (2008) Joint Statement by the Council and the Representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council, the European Parliament and the European Commission (2008/C 25/01) The European Consensus on Humanitarian Aid. Dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:025:0001:0012:EN:PDF> [20. 8. 2015.].

Official Journal of the European Union (2012a) Commission Delegated Regulation (EU) No 1268/2012 of 29 October 2012 on the rules of application of Regulation (EU, Euratom) No 966/2012 of the European Parliament and of the Council on the financial rules applicable to the general budget of the Union. Dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:362:FULL:EN:PDF> [30. 8. 2015.].

Official Journal of the European Union (2012b) Regulation (EU, EURATOM) No 966/2012 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on the financial rules applicable to the general budget of the Union and repealing Council Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002. Dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:298:0001:0096:EN:PDF> [13. 8. 2015.].

Official Journal of the European Union (2014) Regulation (EU) No 236/2014 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2014 laying down common rules and procedures for the implementation of the Union's instrument for external action. Dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0236&from=HR> [13. 9. 2015.].

Official Journal of the European Union (2015) Council Regulation (EU) 2015/323 of 2 March 2015 on the financial regulation applicable to the 11th European Development Fund. Dostupno na: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2015.058.01.0017.01.ENG [19. 9. 2015.].

Organisation for Economic Cooperation and Development (2009. – 2010.) OECD DAC List of ODA Recipients Effective for reporting on 2009 and 2010 flows. Dostupno na: <http://www.oecd.org/dac/stats/documentupload/43540882.pdf> [5. 12. 2015.].

Organisation for Economic Cooperation and Development (2011) OECD DAC List of ODA Recipients Effective for reporting on 2011 flows. Dostupno na: <http://www.oecd.org/dac/stats/documentupload/DAC%20>

List%20used%20for%202011%20flows.pdf [5. 12. 2015.].

Sagasti, F. (2005) Official Development Assistance: Background, context, issues and prospects L20 Conference Background Materials for What do We Want for ODA? Dostupno na: http://franciscosagasti.com/descargas/publicaciones_06/kkkk-sagasti-l20-oda-background-materials-dragged.pdf [3. 8. 2015.].

The First High Level Forum on Aid Effectiveness held in Rome (2003) Rome Declaration on Harmonisation. Dostupno na: <http://www.oecd.org/dac/aideffectiveness/31451637.pdf> [2. 9. 2015.].

The Fourth High Level Forum on Aid Effectiveness held in Busan, Republic of Korea (2011) Busan Partnership for Effective Development Co-operation. Dostupno na: <http://www.oecd.org/dac/effectiveness/Busan%20partnership.pdf> [2. 9. 2015.].

The Second High Level Forum on Aid Effectiveness held in Paris (2005) The Paris Declaration on Aid Effectiveness. Dostupno na: <http://www.oecd.org/dac/aideffectiveness/34428351.pdf> [2. 9. 2015.].

The Third High Level Forum on Aid Effectiveness held in Accr (2008) Accra Agenda for Action. Dostupno na: <http://www.oecd.org/dac/aideffectiveness/34428351.pdf> [12. 9. 2015.].

United Nations (2000) Millennium Declaration. Dostupno na: <http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.pdf> [2. 9. 2015.].

United Nations (2015) Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. Dostupno na: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/68/970 [6. 12. 2015.].

Bilas, V., Borovac, N.

Model delegirane suradnje kao
smjer razvoja politike razvojne
suradnje Republike Hrvatske